

DE GONKRANT

OOG
&
BLIK

NR 4
juni 2008

Het einde van het schooljaar is alweer in zicht. De laatste hoofdstukken van handboeken worden behandeld, examenvragen voorbereid, studiekeuzes voor volgend schooljaar besproken. We evalueren wat we het afgelopen schooljaar hebben gedaan, en blikken soms al wat vooruit, ook bij OOG&BLIK. Lees maar onze bijdrage over leerzorg.

Tussen al de drukte van deze laatste maanden door worden nog uitstappen, klasdagen, en allerhande projecten georganiseerd... In het dagboek van onze GON-leerling Mei Lan kan u alvast lezen hoe het uitwisselingsproject met de vakgroep Frans voor haar is verlopen. We vonden dit een mooie, bemoedigende afsluiter van onze eerste jaargang en we wensen u alvast veel leesplezier!

IN DIT NUMMER

- ◆ Een blik achter de schermen:
Leerzorg
- ◆ Nieuws uit de werkgroep:
Mobiliteit
- ◆ SOVA reeks (4):
Seksualiteit en relatievorming
- ◆ Getuigenis van een GON-leerling:
Uitwisselingsproject Louvain-la-Neuve
- ◆ Uit de pen van de coördinator

K.I. WOLUWE BUSO

Georges Henrilaan 278, 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe, tel. 02/735.40.85 - fax 02/733.24.63

COLOFON

Werkgroep redactie

Teksten en foto's: Dimitri De Grootd, Joppe Frateur, Ari Gozin, Marianne Leonet, Katleen Leys, Marc Lontie, Sofie Meysman, Bernard Philippin, Eva Vleminkcx

Eindredactie: Ari Gozin, Katleen Leys en Sofie Meysman

Bedankt aan Mei Lan om haar uitwisselingsdagboek met ons te delen

Contactgegevens:

KONINKLIJK INSTITUUT WOLUWE
Georges Henrilaan 278
1200 Sint-Lambrechts-Woluwe
Tel. 02/735.40.85 (GON type 6)
Fax 02/733.24.63
oogenblik@kiwoluwe.be

OOG&BLIK verschijnt driemaandelijks in een oplage van 200 exemplaren en is gratis voor personeelsleden van het Koninklijk Instituut Woluwe en voor de gastscholen van een type 6 GON-leerling.

OOG&BLIK is eveneens digitaal beschikbaar in PDF-formaat.

De webversie is beschikbaar op www.kiwoluwe.be

EEN BLIK ACHTER DE SCHERMEN

LEERZORG

Liggen we niet wakker om te piekeren over eindtermen, dan wijst het exclusieve onderzoek van Klasse (april, nr. 184) er ons wel op bij het ontbijt. En daar lees je dan de conclusies van een grootschalige enquête van de Universiteit Antwerpen en de Vrije Universiteit Brussel in opdracht van het onderwijsministerie, waaraan ruim 1100 directeurs en leraren deelnamen. Er wordt blijkbaar ook hard gewerkt achter de schermen. Terwijl wij slapen? Niet echt. En hoe zit dat met leerzorg?

Eindtermen staan in het onderwijsdecreet, leerzorg is nog maar een concept: dat wil zeggen dat "achter de schermen" wel heel letterlijk kan worden genomen, en soms eufemistisch wordt gebruikt, om niet te hoeven zeggen: achter onze rug...

We schrijven "onze" rug, omdat iedereen daarbij betrokken is: niet alleen het buitengewoon onderwijs, of uitsluitend de GON-leerkrachten. Leerzorg is een totaal concept en gaat op zoek naar een oplossing die voor alle leerlingen en alle scholen geldt. De bedenkers zochten naar "een ordeningskader voor de zorg voor leerlingen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften, een basisstructuur die men wil hanteren om de leerzorg in het onderwijs te structureren, te ordenen en te organiseren". Maar tussen droom en daad staan wetten in de weg, en praktische bezwaren. Voor de wetten zorgt de minister (dat zit snor), en voor de praktische bezwaren kunnen we op de koepels rekenen en op de VLOR, en ook de vakbonden - nooit ver van waar de actie is.

Op de overigens uitstekende ontmoetingsdag **Zorg op maat** (15 april 2008, KHMechelen) hoorden de aanwezige zorgcoördinatoren opgelucht (en de GON-medewerkers met een gezonde dosis scepsis) dat het allemaal zo'n vaart niet zal nemen. Naar alle waarschijnlijkheid zal er een begin gemaakt worden met de inschaling op leerzorgniveaus in het lager onderwijs vanaf 1 september 2009, maar wordt die stap voor het secundair uitgesteld tot het jaar daarna - of nog later. Goed nieuws? Misschien. Op *death row* wacht men ook, en daar wordt uitstel van uitvoering altijd al graag gehoord.

Karel Casaer (**Zorg en Onderwijs**, BCBS studiedag van 18 april) vond het in naam van de "Guimardstraat" verstandig om rust te brengen en is in zijn uiteenzetting zelf voorzichtig optimist. De voorgestelde herstructurering van het onderwijslandschap is voor ons een denkoefening geweest die haar vruchten heeft afgeworpen: tegenover de vele vraagtekens bij de clusters van de minister stelt het VVKBuO (Colloquium 2008) een nieuwe en bredere doelgroepenbeschrijving voor. Het verlaten van het defect model bij de indicatiestelling (wat is een handicap?) juichen we evenzeer toe als de minister het promoot, en bij het bepalen van het onderwijsbehoeftenprofiel van de zorgleerlingen wordt de nadruk gelegd op de interactieve vaardigheden. Wij onthouden dat er nog werk moet worden gemaakt van de omschrijving van een specifieke (orthodidactische) methodiek, want dat is ook de hamvraag waarmee de GON-begeleiders voortdurend geconfronteerd worden: hoe doen jullie dat?

Wat we nog niet weten is hoe we het in de (o zo nabije) toekomst zullen moeten doen, en met welke middelen, want, net zoals aan de wieg van het nieuwstenen tijdperk pijlpunten en schelpjes belangrijk werden, zijn nu budgetten en subsidiëring belangrijke parameters bij elke onderwijsvernieuwing. Op dat vlak, weinig nieuws onder de zon.

Cursisten van de voortgezette lerarenopleiding konden we dit jaar nog verrassen met een "Maaltijd in het Donker". Wie uit is op nieuws uit het Leerzorgfront kunnen we momenteel alleen een studiedag "Tasten in het Duister" aanbieden.

Wel weten we dat de **koepelorganisaties van de CLB's** al een tijdje werken aan een inschalingsprocedure. Daarbij gaat men op zoek naar welke criteria kunnen worden gehanteerd en welke procedure gevolgd kan worden om op basis van leerlingenkenmerken (lees: zorgvragen) en profielen van zorgbreedte binnen de individuele onderwijsinstellingen objectief te bepalen op welk leezorgniveau men de leerling zal inschalen en hoe hij de nodige ondersteuning zal krijgen. Want ook het ondersteuningsaanbod zal afhangen van hoe men de handicapsituatie omschrijft. Is er voldoende zorg aanwezig om de leerling met specifieke noden zonder externe hulp op te vangen (niveau I)? Gaat men expertise "kopen" omdat blijkt dat het alleen niet gaat (niveau II)? Of moet men een alternatief overwegen dat dichter staat bij de individuele aanpak van het buitengewoon onderwijs (niveau III)? Het is maar bij de laatste vraag dat er aan draagkracht wordt gedacht.

Wordt daarbij ook aan het buitengewoon onderwijs gedacht? Zijdellings en wat wazig lijkt het ons, wanneer we naar concrete details vissen. Zelfs een ruim platform als het **Steunpunt Expertisenetwerken** vindt het niet nodig om onze voorstellen (Ontwikkeling van een instrumentarium voor inschaling van leerlingen met visuele functiebeperkingen) te koppelen aan initiatieven vanuit deze sector.

Om enigszins het naïeve optimisme te temperen van een kabinetsmedewerker die Leerzorg kwam toelichten, hebben we een drietal jaar geleden al onze CLB-medewerkers bevraagd en de antwoorden van de consultants of van hun directies gebundeld. Een goede gok, want op één na gaven alle respondenten ridderlijk toe niet in staat te zijn om bij een opstartvergadering de problematiek van de GON-leerling type 6 te schetsen. De "ondeelbaarheid" van het multidisciplinaire inschrijvingsverslag en de wet op de privacy maken het CLB-medewerkers niet makkelijk om een nieuw GON-traject met voldoende dossierkennis op te starten. Maar in onze **enquête** gaf men tegelijk ook zonder gêne toe dat consultants over onvoldoende orthopedagogische achtergrond en handicapspecifieke deskundigheid beschikken om die taak van ons over te nemen. Geen echt verrassende uitspraak, in één adem verwoord met de boude opmerking dat ze géén vragende partij zijn voor vorming. De doelgroep (leerlingen met visuele functiebeperkingen) is daarvoor te klein: autismspectrumstoornissen staan veeleer op het verlanglijstje. Positief is dan weer de eensluidende vraag naar verdere intensieve samenwerking met GON-teams. Maar als het er dan op aankomt samen scheep te gaan om vanuit de eigen invalshoek te werken aan de voorbereiding van leezorg, de nieuwe uitdagingen aan te gaan en de taken te verdelen, dan krijgen we steeds meer de indruk dat onze inbreng zich beperkt tot de vaat doen en koper poetsen op de Titanic bij valavond, wanneer het schip de Noordelijke IJzee binnenvaart...

Gelukkig ontmoeten we heel wat gemotiveerde mensen wanneer we met het **integratieteam** op de gastscholen rond de tafel gaan zitten om ons te buigen - over de eindtermen bij voorbeeld, op zoek naar een efficiënte aanpak, naar alternatieven, als we compensaties en dispensaties bespreken bij het opstellen van het nieuwe handelingsplan en merken dat we dezelfde bezorgdheid delen.

Werkgroep Advies en Coördinatie

Heeft u vragen, op- of aanmerkingen, spreek dan een van onze GON-begeleiders aan of grijp naar het klavier en stuur ons een mailtje: gon@kiwoluwe.be.

NIEUWS UIT DE WERKGROEP...

WERKGROEP MOBILITEIT

Waar is de blinde die hoofdschuddend lotjes van de tombola verkocht in de Nieuwstraat? De koloniale is een "Nationale Loterij" geworden, en ook blinden in het straatbeeld lijken niet meer politiek correct. Het valt ons steeds vaker op hoe weinig voeling de maatschappij nog heeft met personen met een visuele beperking. Mensen worden afstandelijker en bieden elkaar steeds minder spontaan hulp aan. Zien we in de gangen van de metro een blinde met de witte stok zwaaien, dan lopen we daar maar al te graag in een bochtje omheen, liever dan hem een veilige arm aan te bieden om hem door de drukte heen te loodsen. Staat een blinde op de rand van de stoep de maat te slaan, dan weten vele weggebruikers niet wat van hen verwacht wordt. Zitten we op een terrasje, dan vraagt de ober steevast aan de begeleider naast de blinde wat "Mijnheer graag wil drinken?" Horen we niet vaak zeggen dat "die blinde toch ook niet vriendelijk is als we hem willen helpen"? Beeldvorming, heet dat. Volgens ons heeft het fenomeen veel te maken met het feit dat de mensen niet op de hoogte zijn over hoe best hulp kan worden aangeboden aan blinden en slechtzienden. Maar wat doe je daar aan?

Binnen het Geïntegreerd Onderwijs hebben wij al jaren de gewoonte om medeleerlingen en leerkrachten informatie te verschaffen over de manier waarop zij best hun (blinde) klasgenoot kunnen begeleiden. Personen met ernstige visuele beperkingen worden liefst zo gewoon mogelijk behandeld en via enkele eenvoudige regels verloopt het contact natuurlijk en ongedwongen: die boodschap willen we meegeven.

INLEEFLES

De informatieoverdracht gebeurt meestal door middel van **inleefflessen**. Wat zo'n les inhoudt, hangt in grote mate af van de situatie, de GON-leerling, de gastschool, de vragen waar medeleerlingen mee zitten, het moment waarop de les gegeven wordt, ... In dit artikel kunnen we onmogelijk al deze aspecten belichten. Toch willen we een beeld schetsen van een inleefles en even een aantal ankerpunten daarvan onder de loep nemen. We nemen daarom een kijkje op "neutraal terrein": een klas waarin géén GON-leerling zit. Hier willen we jongeren sensibiliseren en hen een blik gunnen in een wereld zonder licht...

Een dergelijke inleefles telt drie luiken.

In een eerste deel tonen we een straatbeeld (de gevel van onze school) : de slides geven telkens een simulatie van verschillende oogandoeningen: sterk verminderde gezichtsscherpte, ernstig beperkt gezichtsveld en andere vormen van gestoorde visuele perceptie. Na deze korte theoretische inleiding wordt er tijd gemaakt om met een set simulatiebrillen ervaring op te doen als "slechtziende". We maken oefeningen die ook in de klas kunnen voorkomen, maar alle leerlingen krijgen een brilletje op waardoor ze een welbepaalde vorm van slechtziendheid gesimuleerd krijgen. Om dit onderdeel van de inleefles boeiend te maken, zijn de oefeningen zo gekozen dat niet steeds alle leerlingen tot een goed resultaat kunnen komen. Het lesdeel eindigt met een vragenronde en leerlingen krijgen de kans om ervaringen uit te wisselen.

In een tweede lesdeel gaan we op stap met de witte stok. De deelnemers worden geblinddoekt en krijgen de kans om hun mobiliteit als blinde te testen. Een aantal leerlingen slaagt er steeds in om behoorlijk z'n plan te trekken, terwijl anderen er hoegenaamd niets van bakken. Met die ervaring werken we dan verder om uit te zoeken hoe we best een blinde

begeleiden. We leren verschillende technieken aan en geven raad tijdens een parcours waarbij één leerling geblinddoekt is en de andere begeleidt. Ook na dit lesgedeelte is er tijd voor vragen en het uitwisselen van ervaringen.

Een laatste deel heeft als bedoeling de jongeren te laten inzien dat het voor een blinde ook belangrijk is andere zintuigen (de tastzin bijvoorbeeld) extra te ontwikkelen. We beginnen daarvoor met een korte initiatie in het brailleschrift. Wie wil, mag gerust een braillealfabet mee naar huis nemen om het daar verder te bestuderen. Om na te gaan in hoeverre de tastzin van de deelnemers ontwikkeld is, bieden we hen een groot aantal voelpuzzels aan. Het is de bedoeling om geblinddoekt zo veel mogelijk verschillende puzzels te maken. Lukt iets niet? Geen nood, dan geven we een eenvoudigere puzzel om mee te starten. Gaat het veel te goed, moeilijker kan ook. Na deze sessie krijgen de jongeren weer de kans om hun ervaringen te delen, vragen te stellen en te ventileren: hoe voelt het aan om even alle referentie kwijt te zijn?

Om een soortgelijke sessie bij u op school te organiseren, hebben we wel een paar lessen nodig. Drie GON-begeleiders delen de klas (max. 24 leerlingen) in groepjes. Via een doorschuifstelsel doen alle leerlingen dan mee aan elk van de drie aangeboden activiteiten.

Heel wat scholen doen al enkele jaren op ons een beroep om hun leerlingen te sensibiliseren tijdens projectdagen, ervaringsdagen en noem-maar-op-dagen. Organiseert u ook graag een dagdeel rond thema's als "Wat als het plots voorgoed donker wordt...?" Net onze specialiteit! Neem gerust contact op met het GON-team K.I. Woluwe.

KAN IK HELPEN ?

Een "blinde" ziet helemaal niets, maar dat wist u al. Ook aan gedacht dat volledig blinden zich niet kunnen oriënteren op visuele herkenningspunten zoals licht, kleuren enz. en dat ze hiervoor alternatieve technieken moeten gebruiken?

Mobiliteit heeft te maken met het zich veilig en zelfstandig voortbewegen binnen zijn omgeving. Hierbij is oriëntatie natuurlijk belangrijk. Als je er geen flauw idee van hebt waar je je in een ruimte bevindt, is het moeilijk je effectief binnen deze ruimte voort te bewegen. Maar ook het omzeilen van obstakels en het gebruik maken van herkenningspunten is belangrijk. Hiervoor gebruiken blinden en slechtzienden verschillende technieken.

Bij **oriëntatie** gaat het om het bewustzijn van de ruimte waarin men zich bevindt en de objecten om zich heen. Hierbij zijn referenties belangrijk: links en rechts, vooruit, onder, boven enz. Voor blinde en slechtziende mensen, net als voor de ziende trouwens, is het verder van belang geluiden te kunnen lokaliseren en verschillen in structuur (vloerbedekking, beton, enz.) op te merken. Bij jonge blinden die zich leren oriënteren vormt kennis van het eigen lichaamsschema een goede houvast. Al deze vaardigheden dragen ertoe bij dat iemand zich bewust is van de relatie die hij heeft tot zijn ruimtelijke omgeving.

Het is echt onnodig om een blinde steeds te volgen, omdat je bang bent dat hij ergens tegenaan zou lopen. De verplaatsing lukt vaak wel alleen. Vraag eventueel of je kan helpen. Geef aanwijzingen, maar duwen of trekken hoeft heus niet. Vaak volstaat het te vertellen waar de persoon heen moet. Je kan de blinde vragen of je een eindje moet meelopen, en hoe hij liefst begeleid wordt.

De meest gebruikte techniek van begeleiden is wanneer de blinde of slechtziende jouw elleboog met de hand vastpakt, zodat hij iets achter je aan loopt. Je hoeft daarbij niet extra traag te stappen: de blinde kan het normale tempo best wel aan.

Als je een blinde begeleidt en je komt aan de trap, sta dan even stil voordat je de trap op of af gaat. Probeer de treden niet te tellen : het lukt vaak niet meteen en die informatie is niet relevant. Het is handiger even te waarschuwen als de trap eindigt.

Een blinde kan je een deurknop, een stoel enz. "aanwijzen" door zijn hand op de deurknop of de rug of leuning van de stoel te leggen. Helemaal irritant is het wanneer je hem in de stoel wil wurmen: zitten kan de blinde wel zonder die "hulp"...

Vermijd "lege" woorden als *hier* en *daar* en wijs niet naar hetgeen je de blinde of slechtziende wilt tonen: kijken is immers geen optie. Probeer gewoon uit te leggen waar het voorwerp staat.

Als de blinde je aanbod om te helpen afslaat, dring dan niet aan.

De meeste blinden gebruiken de witte stok bij hun verplaatsingen. De techniek van het stoklopen leren ze op de school of in het revalidatiecentrum. De zwaaitechniek is bedoeld om obstakels te detecteren. Maar dat is niet alles: de stok is ook een gids die aangeeft of je langs een gebouw of de rand van de stoep loopt: de echo die het tikken van de stok veroorzaakt geeft bijkomende informatie. Tenslotte is een stok een goed herkenningsteken, omdat de andere weggebruikers daaraan zien dat een blinde hun pad kruist.

En als die andere weggebruiker ooit een inleefles heeft meegemaakt, dan is de kans groot dat die niet gaat uitwijken, maar de gelegenheid te baat neemt om een medemens te ontmoeten.

Voor het GON-team heet het dan: alweer een vakoverschrijdende eindterm bereikt...!

J. F. & B. P., werkgroep Mobiliteit

BLIKVANGER !

WEEK VAN DE GOEIEDAG

Boodschap zonder Naam is een groep van duizenden vrijwilligers die in een jaarlijkse nationale campagne mensen ertoe aanzet hun attitude een beetje bij te schaven, zodat onze maatschappij wat vriendelijker en zorgzamer kan worden. Tijdens de week van 5 tot 9 mei 2008 lanceerde Boodschap zonder Naam haar derde campagne: de "Week van de Goiedag".

Wij vinden dit een schitterend initiatief. Zeker wanneer we denken aan onze GON-leerlingen met een visuele beperking. Zij ondervinden dagelijks dat een simpele "goiedag" het leven aangenamer maakt: het lokaal wordt plots bewoond, de straat is weer bevolkt, de speelplaats vol mensen. Aan de bushalte wacht je niet alleen, en de trein rijdt voor een keer niet met lege wagons... En de "goiedag" die je er gratis bij krijgt, maakt het hele verschil, want, als je niet ziet is het verduveld moeilijk om iemand te herkennen aan het wuiven van de bomen, het geroezemoes om je heen en de eeuwige ruis als achtergrond.

Laat dit initiatief dan ook een dagelijkse gewoonte worden, en zeg gewoon "goiedag". Daar worden we toch allemaal vrolijk van, niet?

Meer informatie: www.boodschapzondernaam.be

SOVA-REEKS (4)

SEKSUALITEIT EN RELATIEVORMING

Als voorlichting alleen niet volstaat...

Hoe ga je een relatie aan? Hoe maak je het uit? Hoe vaak kan je verliefd worden? Wanneer weet je dat je er klaar voor bent? Hoe pak je het die eerste keer goed aan? Wanneer zeg je neen? Doet de eerste keer (altijd) pijn? Mag het ook (eens) op je eentje? De vragen staan elk niet op 3 punten. En het zijn ook geen vragen voor de grote toets. Maar het zijn wel vragen waar jongens en meisjes mee zitten en waar af en toe een jongerenblad een zoveelste "dossier" mee vult, de cover tooit met een wat uncovered model en zijn oplage ziet stijgen... Sex verkoopt : het raakt ons allemaal.

Sex...

Sla er de krant op na, kijk in de tijdschriften, lees Maks, grasduin in Klasse, raadpleeg Sensoa... het staat overal: jongeren willen meer seksuele voorlichting op school! En dan hebben ze het niet zozeer over de technische kant van de zaak. Neen, daar deed de biologieleerkracht wel degelijk zijn werk, in combinatie - of is het in concurrentie - met de talrijke zoeksites op het internet...! Deze groep mondige jongeren heeft prangende vragen omtrent de belevingswereld rond seks en de emoties die ermee gepaard gaan.

Vorige maand riep SENSOA alle scholen op om deel te nemen aan 'de week van de lentekriebels' (14-30 april). Via de werkmap 'Goede minnaars' vinden leerkrachten hun weg naar tachtig verschillende denkoefeningen en gespreksvormen om actief met hun leerlingen te werken rond relaties en seksualiteit.

Wat dacht je? Wij volgen. Ook OOG&BLIK roept alle scholen op om er even bij stil te staan... en het daar niet bij te laten. Stel: je staat voor een klas met als taak leerlingen een opinie te laten vormen over seksualiteit en relaties (jawel, een eindterm: GZ 2, 9). Je toont weloverwogen beeldmateriaal en je gaat van start met een onverbloemde naaktfoto. Reactie uit de klas: "OK, stijl goedkeurend". De deur staat op een kier, je hebt aansluiting gevonden... je kan je les beginnen. Natuurlijk differentieer je: je houdt er rekening mee dat er jongens én meisjes zitten in de klas. Je denkt misschien zelfs aan die derde soort... Maar hoe zou je dat aanpakken met een *blinde* in de klas? Hoe bouw je de les op voor een leerling met een ernstige visuele beperking voor wie prentjes geen uitgangspunt zijn, maar bij wie de nieuwsgierigheid wel even groot is en waar er nog veel meer stukjes ontbreken aan de puzzel?

Hoe doen de blinden het ?

Blinde jongeren hebben weinig of geen referentiekader als het gaat om seksuele beleving. Toegankelijk materiaal is vrijwel niet voorhanden: de getoonde videoboodschap in de klas heeft geen impact zonder duidelijke begeleiding, het internet is minder toegankelijk en is zeer visueel ingesteld, films en magazines die een tipje van de sluier lichten bij vele jongeren doen ook hier hun werk niet...

We maken ons daarenboven geen illusies want net als ziende jongeren zijn ook zij met seks bezig, alleen ontbreekt het hen vaak aan feitelijke en realistische kennis. Dit gebrek kan leiden tot

frustratie en deze onwetendheid is opnieuw een stap achteruit in het integratieproces bij leeftijdsgenoten.

We gaan zelfs verder: kennis over lichaam, relatievorming en de beeldvorming rond seksualiteit moeten deze jongeren weerbaar maken. Het is onze taak hen te helpen bij hun ontwikkeling tot een persoon die respect heeft voor zichzelf en voor de ander en die door de aangeleerde kennis gefundeerde beslissingen kan nemen op het vlak van seksualiteit en het aangaan van relaties. Een positief zelfbeeld, emotionele openheid en het hebben van zelfvertrouwen zijn hiervoor de voorwaarden.

Moeten we de leerkracht die voor zijn klas staat en die zijn eerste les GZ 2, 9 heeft voorbereid daarvan nog overtuigen? Waarschijnlijk niet. Maar die weet ook dat zijn GON-leerling vooral *luistert* (of even verstrooid wordt) en maar mee is als hij de leerstof *onder handen* kan nemen. En precies daarvoor is het didactisch materiaal minder (lees: niet) geschikt. Een spontane reactie is dan de collegiale consultatie met de vraag: hoe doen ze het in Woluwe? En: is er hier geen taak weggelegd voor de GON-begeleiding?

En hoe doen ze het in Woluwe ?

Het antwoord kan verrassend zijn: tot voor kort wisten we het niet echt. Een aangepast pakket "Relatievorming en seksuele voorlichting" maakte nog geen deel uit van ons ondersteuningsaanbod en de reden waarom was (raar maar) evident: in de voorbije 28 jaar GON had nog nooit een gastschool ons die vraag gesteld... We waren dan ook nog niet gaan kijken bij de collega's van het BuSO.

Die gang van zaken is intussen bijgestuurd. Begin mei startte SOVA met de nieuwe **Werkgroep Relatievorming en Seksualiteit** en besprak op het recente intervisieoverleg haar ambitieuze project. We vertrokken vanuit volgende overwegingen:

- Een blinde of ernstig slechtziende leerling heeft het recht op hetzelfde studietraject als alle andere leerlingen in het gewoon onderwijs.
- Seksualiteit is een positief en geïntegreerd onderdeel van het leven.
- Iedereen, jong of oud, met of zonder lichamelijke of verstandelijke beperking, heeft seksuele gevoelens.
- Ieder kind en elke jongere heeft het recht zijn seksualiteit te ontdekken.
- Ieder individu heeft het recht op informatie, voorlichting en hulp.
- Ieder individu heeft het recht zijn seksualiteit te beleven.

Daarenboven merken we dat seksuele voorlichting binnen schoolverband nog te vaak te visueel wordt voorgesteld. Ook gaat men uit van de veronderstelling dat jongeren reeds een groot pakket aan visuele ondersteuning hieromtrent kregen (televisie, magazines, internet,...). Blinde of ernstig slechtziende jongeren moeten adequate informatie krijgen, specifiek naar hun doelgroep gericht: integratie begint immers bij het wegwerken van hindernissen en het bieden van gelijke kansen.

Hoe we dat in Woluwe doen (en hoe we die ervaring via de GON-begeleiding gaan overbrengen) lees je in een volgende bijdrage.

S. M. voor de werkgroep Relatievorming en Seksualiteit

INTEGRATIE VAN BLINDEN EN SLECHTZIENDEN IN HET STEDELIJK CONSERVATORIUM VAN LEUVEN

Vanaf schooljaar 2008-2009 zullen blinde leerlingen die het brailleschrift machtig zijn, nu ook het vak Algemene Muzikale Vorming (AMV of in de volksmond "notenleer") kunnen volgen aan het Stedelijk Conservatorium van Leuven.

Sinds 1990 verleende een richtlijn van het Departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap een vrijstelling voor deze theoretische cursussen aan blinde en slechtzierende leerlingen. Maar meer en meer leerlingen namen hier echter geen genoegen mee en zij eisten dan ook hun recht op om deze cursus daadwerkelijk te kunnen volgen. Voor de Bachelor en Master programma's aan de diverse Hogescholen blijft deze basiskennis AMV trouwens een absolute vereiste en worden er geen vrijstellingen verleend.

Het Stedelijk Conservatorium is er helemaal klaar voor: het heeft intussen alle benodigde hulpmiddelen al aangekocht (de aangepaste software om partituren in te scannen en om te zetten naar braille, een brailleprinter). Oud-GON-leerling Lucy Kloeck zal vanaf volgend schooljaar de geïntegreerde cursus AMV-braillepartituurtechniek starten voor leerlingen van het eerste jaar. Voor de volgende leerjaren zal zij ook de coaching verzorgen van de diverse instrumentleraars en de leraars Woord en Dans.

Leerlingen kunnen zich inschrijven vanaf 18 augustus 2008 op het secretariaat van het Stedelijk Conservatorium. Snel zijn is de boodschap want natuurlijk zijn de plaatsen beperkt. De cursus is gepland op vrijdag van 17.00 tot 19.30 uur. De hoofdvoorwaarde is uiteraard dat ze het brailleschrift vlot moeten kunnen lezen. Voor de leerlingen die geen braille kennen blijft de vrijstelling voor het vak AMV van kracht en zij kunnen onmiddellijk met een instrument starten op auditieve basis.

M. L.

In het vorige nummer kondigden we de vormingsactiviteit van de therapeuten van het MPI aan: *Jouw look onder de loep*. Deze activiteit werd verplaatst naar woensdag 19 november. Wij houden u verder op de hoogte!

Onze GON-leerling Jelle is in de laatste voorselecties geraakt voor het Goalball team dat deelneemt aan de Paralympics. We willen hem al feliciteren met deze prestatie en we wensen het hele team veel succes! De Paralympics vinden plaats van 6 tot 17 september 2008 te Peking.

福
(“Fu”: geluk)

UIT DE PEN VAN DE GON-COÖRDINATOR

ZORGEN VOOR MORGEN...

Soms volstaat het in de agenda te kijken om opgelucht vast te stellen dat het niet hoeft: zorgen voor morgen. De proefwerken zijn klaar, de data vallen goed, de vragen zijn handig opgesteld, corrigeren zal vlot verlopen. Deliberaties net vóór een vrije dag en geen uitnodiging deze keer voor de eindevaluatie van de GON-begeleiding - gelukkig zijn er minder problemen met die jongen die slechter ziet maar beter werkt dan de rest van de klas... Waar zou ik me met zoveel jaar onderwijservaring in 's hemelsnaam nog druk om maken? Zorgen zijn voor zorgcoördinatoren...

En voor een minister die de weerstand ziet groeien naarmate de tijd krimpt: september 2009 is maar één schooljaar ver, en met de implementatie van Leerzorg voor de schooldeur wordt op vele fronten hard en vanuit verschillende invalshoeken (tegen) gewerkt. Is het die drukte waard? Ik dicht me geen profetische gaven toe, maar ik denk het wel.

Ik heb een droom... al staat die los van wat ik zie. Ik zie het aantal leerlingen met specifieke onderwijsnoden in elke klas toenemen: de leerlingen die omschreven worden met ingewikkelde termen met een y*, of gecatalogeerd worden met drie- en vierletterwoorden**. Jongeren die een gedifferentieerde aanpak vergen in een overvolle klas waar steeds vaker ook door de anderen om aandacht wordt gevraagd. En zie ik iemand die *naar mij* omkijkt?

Ik heb een droom... maar lees in Klasse over competentieverruiming en permanente vorming, alsof er jou na je lessen thuis geen opdracht meer wacht en je je ongebreideld kan toeleggen op zelfontplooiing. De dag gaat open als een gouden roos, zegt de dichter, maar met de aanbevelingen van de pedagogische begeleiding begint het steeds duidelijker op een klapproos te lijken. Hoor ik iemand zich om mij bekommeren?

Ik heb een droom... maar ik kan vaker moeilijk slapen. Al lig ik niet te tobben over Leerzorg - zorgen zijn voor morgen, toch denk ik dat van al de leerlingen met zorgvragen mijn GON-leerling het nog niet zo slecht heeft, ondersteund zoals hij jaar in jaar uit wordt begeleid. Als je er even bij stilstaat - en ik wil mijn nachtrust heus niet laten voor een spontaan geïmproviseerde eindevaluatie - hoe zou ik eraan beginnen mocht er geen GON-begeleider met de regelmaat van een file langskomen?

Ik heb een droom... van een GON-begeleider voor *zorgleraren* - vreemd toch dat men het dààr nog niet over heeft gehad. Met al die kleine en grote problemen in een klas met haast meer casussen dan leerlingen (waar zijn de pubers van weleer?), hebben *wij* dan geen recht op ondersteuning? Liggen graadcoördinatoren en directies daarover wakker?

En wat als het verhaal eens anders begon?

Soms heb je geen agenda nodig om op de rand van depressie vast te stellen dat je er niet goed voor staat: de proefwerken zijn nog verre van klaar, de data nog nooit zo slecht gepland, cijfers en totalen kloppen niet, verbeteren wordt een regelrechte ramp. Deliberaties op mijn vrije dag en, alsof het nog niet lang genoeg duurde, de eindevaluatie van de GON-begeleiding als nagerecht, want ondanks al mijn inspanningen (en de inzet van de collega's) ziet die jongen met het kokerzicht het licht op het eind van de tunnel net evenmin als wij. Wat heb ik aan zoveel jaar onderwijservaring: is er nog ruimte voor lesgeven tussen al die zorgvragen waarmee ze onze klassen volstouwen?

Straks toch even vragen: hoe denkt de GON-begeleiding daarover? Zijn zij bezorgd? En... wat staat er in de leerzorgnota waar *wij* ons echt zorgen over moeten maken?

A. G.

(*) Ze zijn dyslectisch, dysorthografisch, dysfunctioneel, worstelen met dyscalculie of lijden aan dyspraxie.

(**) Tenzij het ASS'ers zijn, NLD'ers of ADHD'ers en ga zo maar door.

CULTUUR

GEERTJE DE CEULENEER - ONTMOETINGEN IN HET DONKER

In haar nieuwste boek "Ontmoetingen in het donker" toont Geertje De Ceuleneer dat je als blinde of slechtziende evengoed een geslaagd en succesvol leven kan leiden. Zonder de pijn uit de weg te gaan, brengt zij de bemoedigende verhalen van twaalf ernstig slechtziende tot blinde mensen. Zij volgde hen gedurende een jaar en leerde hen kennen in hun sterktes en hun zwaktes. In de reportages en interviews kan u lezen hoe de visuele beperking deze moedige mensen in hun dagelijks leven en in hun mogelijkheden beïnvloedt.

Bij elk exemplaar van "Ontmoetingen in het donker" zit een luisterboek op DAISY-cd, door Geertje zelf ingesproken. Deze cd kunt u beluisteren op een DAISY-speler of op uw pc (met DAISY-software), maar ook op iedere cd-speler en DVD-speler die MP3 aankan. Een heel boek op een schijfje voor bijna 12 uur luisterplezier!

Bron: <http://www.geertjedeceuleneer.be/cms/?Ontmoetingen>

BRIEVENBUS

Nog vragen of opmerkingen? Wil je zelf iets kwijt over een bepaald onderwerp?

Aarzel niet en laat het ons weten via ooogenblik@kiwoluwe.be!

**Aan iedereen een fijne zomervakantie gewenst
en tot in Zaventem...
of tot volgend schooljaar!**